

seconde aan het hart toedient, met behulp van twee uitwendig (op de borst) of inwendig aangelegde elektroden. De procedure geschiedt onder algehele narcose. Zij komt in aanmerking voor boezemfibrilleren, kammerfibrilleren (vroeger bijna altijd dodelijk) en alle andere tachycardiën die niet anders te beïnvloeden zijn.

DEFIBRINEREN, het verwijderen van fibrine, die bij de bloedstolling ontstaat uit fibrinogeen. Men past dit toe om de *bloedbezinkingssnelheid te bepalen zonder dat fibrinogeen aanwezig is. Vergelijking van de gedefibrineerde en de niet-gedefibrineerde bezinking kan aanwijzingen geven omtrent de bloedsamenstelling die aanleiding heeft gegeven tot de verhoogde bezinkingssnelheid. Men verwijderd de zich vormende fibrine door het bloed om te schudden met glaskralen, waarop de fibrine zich afzet.

DEFICIËNTIEZIEKTEN, z Gebrekziekten.

DEFINIET noemt men in de wiskunde een kwadratische vorm met reële coëfficiënten die voor reële waarden van de veranderlijken niet nul kan worden (de nuloplossing niet meegerekend) en die dus óf altijd positief (*positief definitief*), óf altijd negatief is (*negatief definitief*). Kan de vorm wél nul worden, maar toch niet van teken veranderen, dan spreekt men van (positief of negatief) *semi-definiët*. In alle andere gevallen heet de vorm *indefiniët*.

DEFINITIE (v. Lat. *definitio* = begrenzing, bepaling, omschrijving) (1, logica) of **definiëren** is verklaren wat een woord betekent, wat een begrip inhoudt of wat een zaak, een object is. Het te definiëren woord, begrip of object heet het *definiendum* (*explicandum*), de verklaring ervan het *definiens* (*explicans*). De betekenis van een woord of symbool wordt verklaard: 1. door er een betekenis aan te geven die het van tevoren niet heeft (*stipulerende definitie*); 2. door de betekenis die het woord in het bestaande taalgebruik heeft, te beschrijven of uit te leggen (*lexicale definitie*). De laatste definitie is een oordeel dat waar of onwaar is, de eerste niet. Een definitie kan echter in het ene opzicht beschrijvend (lexicaal), in het andere opzicht zingevend (stipulerend) zijn, zo deels een oordeel, deels een voorstel of afspraak bedoelend. De definitie bijv. van een woord dat in het gewone taalgebruik dubbelzinnig is of een vage betekenis heeft, is, voor zover zij deze dubbelzinnigheid of vaagheid opheft, niet beschrijvend maar stipulerend, daarom niet waar of onwaar maar zinvol, doelmatig – voor zover zij zich daarentegen aan de vóórgegeven betekenis houdt en deze uiteenzet, is zij een oordeel dat waar of onwaar kan zijn. Zulke woordbepalingen van gemengd karakter heten *preciserende definities*.

De verklaring van hetgeen een woord in het bestaande taalgebruik betekent, kan zich beperken tot een verduidelijking van het betekende of de betekenis als zodanig en heet dan *nominale* of *woorddefinitie*, of zij kan de zaak die betekend wordt, naar datgene wat deze in zich zelf is, nader bepalen (*reële* of *zaakdefinitie*). Het verschil van beide definities blijkt uit het verschil van de vragen die zij beantwoorden, bijv.: 'wat betekent het woord "democratie"?', resp. 'wat is democratie?'. Een waar antwoord op de laatste vraag kan onwaar zijn, als het beschouwd wordt als een antwoord op de eerste vraag.

Wat een woord betekent, kan verklaard of gedefinieerd worden door aan te geven wat de inhoud (connotatie) of wat de omvang (denotatie) van de woordbetekenis of het begrip is (z Connotatie). In het eerste geval spreekt men van *connotatieve*, in het tweede van *denotatieve definitie*. Connotatieve definities geeft men door het noemen van synoniemen in dezelfde of in een andere taal, door een testhandeling voor te schrijven, waarvan het resultaat als criterium geldt voor het gebruik van het woord (*operatieve definitie*), door aan te duiden hoe het betekende met andere betekenissen overeenkomt, resp. hiervan verschilt, d.i. door het naaste geslacht (*genus proximum*) en het soortelijk verschil (*differentia specifica*) ervan aan te geven, bijv.: een vrijgezel is een man die onge-

huwd is. Denotatieve definities verklaren een woord door de dingen of klassen van dingen op te noemen waarop het woord toepasselijk is, bijv.: gewerveldieren zijn vissen, amfibieën, reptielen, vogels, zoogdieren.

Van de tot dusver genoemde *expliciete definitievormen* is te onderscheiden de *impliciete definitie*, die o.a. in de wiskunde voorkomt: de formele betekenis van de niet expliciet gedefinieerde grondtermen van een axiomatisch systeem wordt impliciet gedefinieerd door de axioma's of postulaten waarin zij optreden, en die het aantal van hun mogelijke interpretaties op een bepaalde manier beperken. Voorbeeld: het gelijkheidsteken '=' wordt impliciet gedefinieerd door de postulaten: als $x = y$, dan $y = x$; als $x = y$ en $y = z$ dan $x = z$; $x = x$.

Een expliciet gedefinieerd begrip is automatisch impliciet gedefinieerd. Zoals E. W. Beth heeft aangetoond, kan ook elk impliciet gedefinieerd begrip expliciet gedefinieerd worden (Stelling van Beth, 1953).

PROF. DR. C. A. SCHOONBROEK

Lit.: R. CARNAP, The logical syntax of language (Duits 1954, Eng. 1959); R. ROBINSON, Definition (1950; 1962); E. W. BETH, The foundations of mathematics (1959), blz. 290; I. W. COPI, Introduction to logic (1964); R. BORSODI, The definition of definition (1967).

DEFINITIE (2, dogmatische) is in de Rooms-Katholieke Kerk een plechtige, bindende uitspraak van het kerkelijk leergezag, waardoor gezagvol wordt vastgesteld, wat als goddelijk-geopenbaarde katholieke waarheid te geloven is of wat als daarmee strijdig te verwerpen is. Zulk een uitspraak kan gegeven worden door een paus (ex cathedra) of een oecumenisch concilie.

DEFINITIE (3, televisie), de mate waarin details van het origineel in het daarvan gevormde beeld voorkomen.

DEFINITOR (kerkelijk Lat.) is een lid van het in sommige kloosterinstellingen bestaande college van definitoren (*definitorium*), die tot taak hebben de overste van een orde of congregatie van advies te dienen of wier instemming voor bepaalde beslissingen noodzakelijk is.

DEFLAGRATIE, z Explosie.

DEFLATIE (v. Lat. *deflare* = wegblazen) (1, geomorfologie), *ablatie door de wind.

DEFLATIE (v. Fr. *déflation*, lett.: vermindering van opgezwollenheid, vgl. *inflatie) (2, economie) is, zeer algemeen gesteld, een ontwikkeling van het economisch leven waarbij de prijzen dalen, de werkgelegenheid vermindert, de productie afneemt en de geldhoeveelheid kleiner wordt. Meestal wordt de gebruikmaking van het begrip voorbehouden ter karakterisering van een met monetaire middelen – inkrimping van de geldvoorziening – veroorzaakte prijsdaling. Vermindering van de tewerkstelling en van de productie is hierbij dan het gevolg van een deflationaire situatie.

Deflatie kan o.m. worden veroorzaakt door een bewuste overheidspolitiek. Door minder uit te geven dan hij uit belastingen of leningen ontvangt doet de staat de geldhoeveelheid inkrimpen. Hierdoor ontstaat een neerwaartse druk op het prijspeil. Voorts kan de centrale bank via een monetair beleid, gericht op vermindering van kredietverlening door het bankwezen, deflatie bewerkstelligen. Wordt deze deflationaire politiek bedreven om een eerder te sterk gezwollen geldomloop tot meer gewenst geachte proporties terug te brengen, dan spreekt men van des- of disinflatie. In al deze gevallen is de bewust tweegebrachte deflatie bedoeld als middel om een opwaartse conjunctu-rale ontwikkeling, welke vergezeld gaat van inflatoire spanningen, af te remmen. Deflatie kan echter ook het gevolg zijn van verminderde economische activiteit. Deze vermindering leidt namelijk tot aflossing van bankkrediet, en dus tot een inkrimping van de geldhoeveelheid.

Lit.: P. LIEFTINCK, Inleiding tot de geldtheorie (1946); G. M. VERRIN STUART, Geld en crediet (1953).

DEFLECTIE, z Afbuiging; Elektronenstraalbuis.